

10. juni 2026

UPA2026/206

Uunga siunnersuut: Tunumi aalisarnerup ineriartortinneqaqqinnissaa pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Siumut inatsisartuni eqimattaa)

Siullermik Siumup eqimattaanut apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiamik saqqummiussaqaarsimaneranut qujanaq. Una siunnersuut Lars Poulsen-ip ilusilersugarivaa, kisiannili tassa sulingiffeqarnerani uagut Siumumiit qulequtaq assut pingaartikkatsigu qulequtaq ukiamut kinguartinginnissaa pingaartissimavarput. Siunnersuuteqaqqaartullu tamanna aamma akuerinikuullugu.

Siumumiillu Tunumi aalisarnerup ineriartortinneqarnissaanut tunngatillugu imaattumik oqaaseqassaagut.

Nunatta kangia tassa tunu pisuussutunik ulikkaarpoq. Uumasut assigiinngitsut aammalumi aalisakkat amerlangaartut tunumiipput. Nassuerutigisariaqarparpulli ukiumi amerlavallaarujussuartuni tunup imaartaani pisassiissutit tunumut illoqarfinnut nunaqarfiinullu annertunerusumik iluaqutaanerunissaat samminngippallaarsimavarput. Taamaattumik Siumut qinigaaffiup siuliani sakkortuumik piumasaqarluni ingerlatsivoq. Taamaasiornikkut kiisami Tasiilami tunitsivimmik ammaasoqarluni aalisartut kiisalu innuttaasut iluaqutigeqisaannik.

Suliniulli tassungaannaq killissanngilaq. Suli annertusaanissarput pisariaqarpoq, minnerunngitsumik tunumi nunaqarfinni aalisarnikkut ineriartortitsinissaq eqqarsaatigalugu. Soorlu Kulusummi tunitsivilioritoqarnissaanik pilersaaruteqartoqartoq, kisiannili taamaaliortoqassappat Naalakkersuisut aalisagartassiissutunik agguaaqqaartariaqarput. Tamannalu suli ulloq manna tikillugu naammaginaratumik naammassineqanngilaq, massakkut Naalakkersuisooqatigiisuniit – uggornaq.

Siumumut Tunumi ineriartortitsineq aalisarnermut politikkimut tunngasuinnaqanngilaq. Suliffissanik pilersitsinermut, innuttaasut najugaqarnissaannut periarfissanik patajaallisarnerinut, inuussutissarsiornermik ineriartortitsinermut, aningaasarsiornerannut aammalu Tunup imartaani pisuussutit uumassusillit tunumiunut innuttaasut amerlanerusut iluaqutiginerunissaannut aamma tunngavoq.

Nuannaarutigaarput Naalakkersuisut Tunumi Aalisarnerup Ineriartortinneqarnissaanut Pilersaarut 2024-2030 tunngavigalugu angusat pitsaasut paasilluarmassuk. Naak qinigaaffiup siuliani illuatungilersuillutik apeqqusersuillutillu pinikuugaluartut, qujanaqaaq maanna paasinnilersimammata qanoq tunumiunut iluaqutaasinnaatiginersoq. Pilersaarut 2024-mi akuersissutigineqarpoq, aammalu Aalisarnermut Naalakkersuisoqarfik, Kommuneqarfik Sermersooq, aalisartut, KNAPK, Pinngortitaleriffik, Kalaallit Nunaanni Aalisarnermik Nakkutilliisoqarfik kiisalu suleqatigisat allat peqatigalugit ingerlanneqarpoq Siumup Naalakkersuisooqataaneraneersoq qujamasuutissaavoq.

Siumup maluginiarpaa Inatsisartut aningaasanut inatsisaatigut Tunumi aalisarnerup ineriartortinneqarnissaanut immikkut aningaasaliissuteqartarsimanerat. Assersuutigalugumi 2024-mi 1 mio. kr.-it immikkoortinneqarput, aammalu aalisartut soqutiginninnerat tunngavigalugu aningaasaliissutit kingusinnerusukkut 1,35 mio. kr.-inut qaffanneqarlutik. 2025-mi aningaasaliissutit 2 mio. kr.-inut qaffanneqarput. Sulili pisariaqartitsineq annertummat, aningaasanik malitseqartitsinissaq annertusaqqinneqassasoq Siumut isumaqarpoq.

Aningaasat ilaatigut makkununnga atorneqartarput:

- Tasiilami aalisarnermut tunngasunik isumasioqatigiinnernut.
- Aalisartunut pikkorissartitsinernut ilinniartitseqqinnernullu.
- Aalisarnermut atortunik pisinerit.
- Misileraalluni aalisarnermut ineriartortitsinermullu suliniutinut.
- Inuusuttunut sammititanut suliniutinut.
- Aalisakkat pillugit ilisimasanik aammalu aalisarnissamut periarfissanik annertusaanermut.

Suliniutit tamakku Naalackersuisooqatigiit Inuit Ataqatigiit aamma Siumut peqataaffigisaasa nalaanni ingerlanneqarsimasut, aammalu Inatsisartut aningaasanut inatsisaatigut amerlanerussuteqarluartut tapersersuinikkut akuersissutigineqartarsimasuupput. Taamaattumik Tunumi aalisarnerup ineriartortinneqarnera ukiuni arlalinni partiit akimorlugit suleqatigiinnerup inerneraa.

Kisianni aamma isumaqarpugut maanna alloriarnissaq tullingortoq piffissanngortoq. Naalackersuisut uppersarsinnaappassuk aalisartut amerlassusaat, tunisat annertussusaat aammalu isertitat anguniakkanit siusinnerusukkut qaangerneqareersut, taava maanna attaveqaasersuutinut annertunerusumik aningaasaliinissaq eqqartorneqartariaqarpoq.

Taamaattumik Siumut siunnersuuteqarpoq:

- Kitaanisuulli tunumi umiarsualiisinaanerit tunitsivimmik angalasussamik imaluunniit aalisartut kissaatigippassuk uumatitsivissorneq misilerarneqassasoqanginerusumik pilersitsinissaq.
- Tunumi aalisartunik sullissisinnaasumik, qerinasuartitsivinnik/nillataartitsivinnik toqqorsivinnillu peqartumik umiarsuarmik pilersitsinissamut periarfissat sukumiisumik misissoqqissaarneqartariaqarput. Umiarsuaq tunitsivik aalisartut umiatsiaararsortut pisaannik tiguisarsinnaallunilu tunisassiorfinnut assartuisinnaassaaq.
- Tunisassiorfiit ineriartortinneqarnissaat.
- Kulusummi, Sermiligaami aammalu nunaqarfinni allani tunitsivinnik tunisassiorfinnillu mikinerusunik pilersitsinissamut aningaasaliinissamut pilersaarusiortoqartariaqarpoq.
- Assartuinnermut periarfissat pitsaaneruset.

Aalisartut tunisinissaminnut periarfissaat assartuinnermut attuumassuteqarput. Taamaattumik tunisassiat nutaat umiarsuakkut timmisartukkulluunniit sukkanerusumik nassiuuneqarsinnaanerit misissoqqissaarneqartariaqarpoq.

2030 tungaanut immikkut ineriartortitsinnermut aningaasaateqarfik: Siumut siunnersuutigaa aningaasanut inatsisit tulliuttut aqqutigalugit Tunumut immikkut sammititanik ukiuni arlalinni aningaasaliissuteqartoqartassasoq, taamaalilluni ineriartortitsineq ukiumiit ukiumut suliniutinut aningaasaliissutit kisiisa tunngaviginagit ingerlaqqissinnaaqqullugu.

Najukkami iluaqutaasumik pisassiissutit: Pinngortitap periarfissiineratigut Tunumi aalisarnissamut periarfissat nutaat pilersinneqartillugit taakku najukkami aalisartunut suliffeqarfinnullu iluaqutaasariaqarput.

Inuusuttunut immikkut suliniuteqarnek: Inuusuttut amerlanerusut aalisarnermik inuussutissarsiuteqalernissaat anguniarlugu ilinniarnermut, suliffimmik misiliinnermut aammalu aallartisaasunut tapersiinnermik aaqqissuussinerit ineriartortinneqassapput.

Ilisimatusarneq annertunerusoq: Saarullinnut, suluppaakkanut aammalu aalisakkanut allanut tunngatillugu ilisimatusarneq annertusarneqartariaqarpoq, taamaalilluni aalisarnissamut periarfissat nutaat piujuartitsisumik tunngaveqarlutik ineriartortinneqarsinnaaqqullugit.

Siumumut anguniagaq ersarippoq. Tunumi pisuussutit atorneqanngitsut kisimik pineqanngillat. Tunumi aalisarneq suliffissanik, isertitanik aammalu siunissamut neriutitnik pilersitsisariaqarpoq.

Taamaattumik suliniutit ingerlanneqareersut pitsaasutut isigigaluarlugit isumaqarpugut maanna piffissanngortoq attaveqaasersuutinut aammalu aalisarnerup ineriartortinneqarneranut annertunerusumik aningaasaliinissamut.

Taamatut oqaaseqarluta Inatsisartut oqallilluarnissaannik kissaappagut.

Erik Jensen, Siumut